ל) [לעיל יב.], ב) ס"א ל"ג,ג) [עירובין נג.], ד) [ר"ה

כו. חולין לב. ע"שן, ה) וע׳

 וֹתַעצב אֲחֹתוֹ מֵנְחֹק לְבַעָה מַה יֵּעְשֶׂה לוֹ: שמות ב ד

2. וַיַּעֵל יוֹסֵף לְקְבּר אֶת אָבִיוֹ וַיִּעֲלוֹ אִתוֹ כְּל עָבְדֵי פַּרְעֹה זִקְנֵי בִּיתוֹ

בראשית נז 3. וכל בית יוֹסף ואחיו וֹבֵית אָבִיוֹ רַק טַפְּם וְצֵאנֶם וּבְקָרֶם עָזְבוּ וצאנֶּם בָּאֶרֶץ גֹּשֶׁן: בראשית נ ח

4. וַיָּשָׁב יוֹסֵף מִצְרַיְמָה הוא וְאָחִיו וְכָל הְעלִים אָתוֹ לִקְבֵּר אָת אָבִיו אַחַרִי קָבְרוֹ אָת אָבִיו:

בראשית ניד 5. וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן הָאָטָד אֲשֶׁר בְּעַבֶּר הִיִּרְדֵּן אַשֶּׁר שְׁם מִסְפֵּד גְּדוֹל

ייָבּי. הארבע הוא חברוז אשר

7. אבי השביעני לאמר יְבֶּי, דְּ כְּנַעַן וְעַתָּנה שׁמַה יְנַצְּלֵּן שְׁלְּיִּהְ הָּאָבְּרָ וְעֶתָּהְ אֶעֵלֶה נָּא וְאֶקְבְּרָה אֶת אָבִי וְאָשׁוּבָה: בראשית נ ה הַנֹּתֵן אִמְרֵי שְׁפֶּר:

בראשית מט כא בּוֹאשּיוּ נוּט כּא 9. יִשְׂמַח צַּדִּיק כִּי חָזָה נָקָם פְּעָמִיו יִרְחַץ בְּדַם הְרְשָׁע: תהלים נח יא 10. עד שוב אַף אָחִיף מִמְּךּ וְשָׁכַח אַת אֲשֶׁר לוֹ עשית בְּשִּיְגָּ יִי יְשְּׁיֵבְיְּוּגִּי וּלְקַקְתְּיִךְ מִשְׁם לְמָה אֶשְׁכַּל גַּם שְׁנֵיכֶם יוֹם אחד: בראשית כז מה אַרצָה כִּנַען וַיִּקְבָּרוּ אֹתוֹ במערת שדה המכפלה מַאַת עָפְרֹן הַחָתִּי עַל פְּנֵי מַמְרֵא: בראשית ניג מַמְרֵא: מַנְיְנֵ אּ: בּראשית ניג 12. חֲכַם לֵב יִקַּח מִצְוֹת וָאֶוִיל שְּׁפְתִים יִלְבַט:

אָל הַמְּיִם וַיִּצְעַק וַיֹּאמֶר אָהָה אֲדֹנִי וְהוֹא שְׁאוּל: אָהָה אֲדֹנִי וְהוֹא שְׁאוּל: איש האלהים ויאמר יָאֶנֶה נְפָּל וַיַּרְאֵהוּ אֶת הָמְּקוֹם וַיִּקְצָב עֵץ וַיַּשְׁלֶּךְ וַהִּמְּקוֹם וַיִּקְצָב עֵץ וַיִּשְׁלֶךְ שָׁמָה וַיָּצֶף הַבַּרְזֶל:

תום' שאנץ (המשך) של מתכת והשתא ניחא שפגעה בו והגידה לו הדבר. ארון של מתכת יש במדרש יש ששמו עצמות חיים והיינו דכתיב נוהג כצאן יוסף: קיים זה מה מפ׳ כתיב הכא אנכי וכתיב . כתיב הכא לא יהיה לך . אלהים אחרים וכתיב בזה הכא זכור. וכתיב הכא וטבוח טבח והכז ואיז והכן אלא לשבת שנא׳ והיה ביום הששי והכינו. כל י' הדברים ולא תשנא את אחיך ולא תקום ולא תטור וחי אחיך עמך ל״ה: את מספר ימיך אמלא ואם זכה מוסיפין לו

מאי שנא מעיקרא. דאקדמינהו למצרים מקמי אחי יוסף ומאי שנא ברד בת אשר גשתיירה באותו הדוד. חימה והלא מכיר ויאיר בן מנשה נולדו בימי יעקב והיו מבאי הארץ למה לא שאלם אטדין ולעשות מהן גורן: שמקיפין לו אטד. גדר של קולים: שלשים משה והם היו מבני בניו של יוסף י"ל שסוד הגאולה נמסר לסרח

אללה לפי שכבר נכשלו על ידי בני אפרים שינאו שלשים שנה לפני הקץ ונמלכו עתה בה ואמרה להם מה לשון אמר לכם המושיע הזה אמרו לה פקוד פקדתי אמרה להם א"כ הוא הוא לכך הלך גם משה אללה. מתוספת רבי:

ואומרת עתידה אמי שתלד בן שמושיע את ישראל [®]וכיון שנולד משה נתמלא כל הבית כולה אור עמד אביה ונשקה על ראשה אמר לה בתי נתקיימה נבואתיך וכיון שהמילוהו ליאור עמד אביה ומפחה על ראשה אמר לה בתי היכן נבואתיך והיינו

סמליון דכתיב יותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו לידע מה יהא בסוף גבואתה: יוסף זכה וכו': מאי שנא מעיקרא דכתיב יויעל יוסף לקבור גבואתה: את אביו ויעלו אתו כל עבדי פרעה וגו' והדר נוכל בית יוסף ואחיו ובית אביו ומאי שנא לבסוף דכתיב יוישב יוסף מצרימה הוא ואחיו והדר וכל העולים אתו לקבור את אביו א"ר יוחנן בתחילה עד שלא ראו בכבודן של ישראל לא נהגו בהן כבוד ולבסוף שראו בכבודן נהגו בהן כבוד דכתיב יובאו עד גורן האמד וכי גורן יש לו לאמד א״ר אבהו מלמד שהקיפוהו כתרים לארונו של יעקב כגורן זה שמקיפים לו אמד שבאו 60 בני עשו ובני ישמעאל ובני קמורה תנא כולם למלחמה באו כיון שראו כתרו של יוסף תלוי בארונו של יעקב נמלו כולן כתריהן ותלאום בארונו של יעקב תנא שלשים וששה כתרים נתלו בארונו של יעקב יויםפדו שם מספר גדול וכבד מאד תנא אפי' סוסים ואפילו חמורים י' (מאילו מאילו) כיון שהגיעו למערת המכפלה אתא עשו קא מעכב אמר להן יממרא קרית הארבע היא חברון [©]ואמר רבי יצחק קרית ארבע ארבע זוגות היו אדם וחוה אברהם ושרה יצחק ורבקה יעקב ולאה איהו קברה ללאה בדידיה והאי דפייש דידי הוא אמרו ליה זבינתה אמר להו נהי דזביני בכירותא פשימותא מי זביני אמרו ליה אין דכתיב ַ־בקברי אשר כריתי לי וא"ר יוחגן משום ר"ש בן יהוצדק י אין כירה אלא לשון מכירה שכן בכרכי הים קורין למכירה כירה אמר להו הבו לי איגרתא אמרו ליה איגרתא בארעא דמצרים היא ומאז ניזיל ניזיל נפתלי דקליל כי איילתא דכתיב °נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר א"ר אבהן אל תקרי אמרי שפר אלא אמרי ספר חושים בריה דדן תמן הוה ויקירן ליה אודניה אמר להו מאי האי ואמרו ליה קא מעכב הא'י עד' דאתי נפתלי מארעא דמצרים אמר להו ועד דאתי נפתלי מארעא דמצרים יהא אבי אבא מומל בבזיון ®שקל קולפא מחייה ארישיה נתרן עיניה ונפלו אכרעא דיעקב פתחינהו יעקב לעיניה ואחיך והיינו דכתיב פישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע באותה שעה נתקיימה נבואתה של רבקה דכתיב יילמה אשכל גם שניכם יום אחד ואע"ג דמיתתן לא ביום אחד הואי קבורתן מיהא ביום אחד הואי ואי לא 🕫 עסק ביה יוסף אחיו לא הוו מעסקי ביה והכתיב ייוישאו אותו בניו ארצה כנען אמרו הניחו לו כבודו במלכים יותר מבהדיומות: מי לנו גדול מיוסף כו': ת"ר בא וראה כמה חביבות מצות על משה רבינו שכל ישראל כולן נתעסקו בביזה והוא נתעסק במצות שנאמר 12חכם לב יקח מצות וגו' "ומנין היה יודע משה רבינו היכן יוסף קבור אמרו סרח בת אשר נשתיירה מאותו הדור הלך משה אצלה אמר לה כלום את יודעת היכן יוסף קבור אמרה לו ארון של מתכת עשו לו מצרים וקבעוהו בנילום הנהר כדי שיתברכו מימיו הלך משה ועמר על שפת נילום אמר לו יוסף יוסף הגיע העת שנשבע הקב"ה שאני גואל אתכם והגיעה השבועה שהשבעת את ישראל אם אתה מראה עצמך מוטב אם לאו הרי אנו מנוקין משבועתך מיד צף ארונו של יוסף ואל תתמה היאך ברזל צף שהרי כתיב יויהי האחד מפיל הקורה ואת הברזל נפל אל המים וגו' אהה ארוני והוא שאול ויאמר איש האלהים אנה נפל ויראהו את המקום ויקצב עץ וישלך שמה ויצף הברזל והלא דברים ק"ו ומה אלישע תלמידו של אליהו ואליהו תלמידו של משה צף ברול מפניו מפני משה רבינו על אחת כמה וכמה רבי נתן אומר "בקברנים של מלכים היה קבור הלך משה ועמד על קברנים של מלכים אמר יוסף הגיע עת שנשבע הקב"ה שאני גואל אתכם והגיעה שבועה שהשבעת את ישראל אם אתה מראה עצמך מומב ואם לאו הרי אנו מנוקין משבועתך באותה שעה נזדעזע ארונו של יוסף נמלו משה והביאו אצלו וכל אותן שנים שהיו ישראל במדבר היו שני ארונות הללו אחד של מת ואחד של שכינה מהלכין זה עם זה והיו עוברין ושבין אומרים מה מיבן של שני ארונות הללו אמרו אחד של מת ואחד של שכינה וכי מה דרכו של מת להלך עם שכינה אמרו

לבסוף דכתיב הוא ואחיו והדר וכל העולים אתו: וכי. דרך לאסוף וששה כחרים. י"ב נשיאים דישמעאל וכ"ג אלופים נמנו בעשו. וא"ת בפירקי ר"א (פרק מח) וכיון שבא משה הלכו זקני ישראל

כ"ה הו חימו והנו נמנו ב' פנומים

וא"ת קרח נמנה ב' פעמים שני קרח הן אחד מבני אליפו ואחד מבני אהליבמה. ומ"מ ל"ה הן וכתרו של יוסף הרי ל"ו: קא מערב. שלא יקברוהו שם: אמר. קרית ארבע שמה שאינה מחוקת אלא ד' זוגות. הא דא"ר יצחק לאו מלתא דעשו היא אלא גמרא קאמר ליה למימר טעמא דעיכובא דודאי כן הוה כדברי עשו שאינה מחזקת אלא ח' קברים: איהו. יעקב: קברה ללחה בדידיה. בחלק המגיעו כדכתיב ושמה קברתי את לאהש: זבינתיה. כשמכרת הבכורה: נהי דובינתי לבכורתי. ולא אטול פי שנים אלא כמוהו: פשיטותא מי זביני. חלקי בחלק פשוט לא מכרתי: ה"ל הין. פשיטותיך נמי זבנת חלקך במערה זו לגמרי שכך אמר אבינו בשעת מיתה אשר כריתי לי ואין כירה אלא לשון מכירה כמו ואכרה לי בחמשה עשר כסף (הושע ג): הבו איגרפא. הראו שטר מכירה: יקירן אודניה. כבדו אזניו משמוע: מאי האי. למה אינכם קוברין חותו: שקיל גולפיה. מקל כמו גולפי טובי בלע מאבימי בערכין (דף כב.): ואי לא איעסק ביה יוסף חחיו מי לח הוי מיעסקי ביה. כלומר היאך הניחוהו אחיו ליוסף ליטול לו את השם לבדו של קבורת אביהם וכי פרקו מעליהן העול ולא חשו לו ואם לא נתעסק בו הוא הם לא היו עסוקין בו והכתיב וישאו אותו בניו אלמא אף הם היו עסוקין במשאו (ג) וקבורתו ומסקנא כתיב אחרי קברו את אביוש תלה הכתוב בו שהוא היה עיקר הדבר: אמרו. אחיו ביניהן הניחו לו להתעסק בו כנגד כולנו: כבודו. של אבינו במלך יותר מבהדיוטות שיוסף מלך הוא: נמעסקו בביוה. (ד) של מלרים: כדי שיתברכו מימיו. תמיד לפי שאין ארץ מלרים שוחה ממי גשמים אלא שכולה עשויה יאורים וחרינים מנילום עד סוף המדינה כמה פרסאות ונילוס עולה ומשקה ומתברך וממלא אותן יאורים ומשקין מהן השדות והיינו דכתיב (זכריה יד) והיה יאם לא יעלה מכל משפחות וגו׳ לא עליהם יהיה הגשם ואם משפחת מנרים לא תעלה ולא י) תבא ולא עליהם ואין כתיב כאן הגשם אלא ולא עליהם יהיה אותו נהר שהן שותין ממנו ויונתן בן עוזיאל תרגם ולא עליהם תיסה נילום: ויהי האחד מפיל הקורה וגו'. בתלמידי אלישע כתיב במלכים: והוא שאול. השאילוהו לו: תלמידו של משה. ולא שלמד מפיו אלא תורתו של משה למדו 0 לאליהו: בקברניט של מלרים. בקברות של מלכים. ולשון יוני הוא: קיים

ביהודהן. ו) ומוספתאפ״דו. ו) ופירוש בבית הקברות של הרבה ולא היה משה יודע איזהו. ערוך ערך קברנט ב], **ח**) [בראשית מט], **ט**) [בראשית נ], י) ל"ל אשר לא יעלה מאת המשפחות וגו' ולא, כ) ל"ל באה, הגהות הב"ח

(A) גם' קבאו שם בני עקו: (ב) שם ואי לא איעסק ביה יוסף אחיו מי א עטק פיט יוטף תחי ביי לא הוו: (ג) רש"י ד"ה ואי לא וכו' ובקבורתו כמיכ אחרי כל"ל ותיבת ומסקנא נמחק: (ד) ד"ה נתעם בביזה וינצלו את מלרים:

מוסף רש"י כגורן זה שמקיפין לו אטד. המוקף סייג של קוליס (בראשית ני). אשר כריתי לי. קנימי, דיעקב זכנה מעשו (חולין לב.) כמו לשל קניתי (בראשית נ ה).

תוספות שאנץ י. תאנא ל״ו כתרים נתלו בארונו של יעקב י"ב נשיאים דישמעאל וי"ד דאלופי בני עשו הכתובים וישלח. ומבני קטורה זמרן ויקשן מדן ומדין ישבק ושוח הרי ששה ויקשן ילד את שבא ואת דדן. ושבא תלה כתרו של אביו. ומדין הוריש כתרו לה' בניו. ל) חנוך י׳ בני קטורה ל"ו כתרים. י בני קטרוז ליד כונוים. והשתא אתי שפיר דקתני לעיל אתו בני עשו וישמעאל ובני קטורה ודלא כפ״ה דלא היה לו להזכיר כלל בני קטורה י״ב נשיאים נמנו בעשו וא״ת כ״ה הם תימז וקנז נמנו ב' פעמים. [שני קרח הוי] אחד מבני אליפז ואחד מבני אהליבמה מ״מ ל״ה הם וכתרו של יוסף [הרי ל״ו] כפ״ה: שקל קולפא מחייה. תי׳ דירו׳ בכתובות אמרי דמסורה היא בידם דיהודה קני ליה לעשו שנא' ידך בעורף אויביך. ^כ) ויכול להיות שאותו בשעה שהרג לעשו לשניהם והרגו אותו. אמרו וא"ת הרבה נשתיירו ומכיר בז מנשה נולדו בימי ימכיו בן מנשה נולדו בינוי מנשה ולא מתו עד שנכנסו ישראל לארץ. ומכיר ודאי נולד בימי יעקב וגם יוסף בני מכיר בן מנשה יולדו על ברכי יוסף ולא היה הולך אצלה לשאול היכן הוא מכל הגדולים שבדור. דאיתא במדרש מים עד שפגעה בו סגולה סרח בת אשר אמרה לו מה

א) ומה שלא חשב נמי כתרו של דדן נראה משום דיקשן היי הבכור והירושה חורה אליו וכזה ניחא נמי דלא חשיב בני דדן. ומיהו בלא"ה ניחא די"ל דמסרש כפיי התרגום אותקלוס ע"ש. ב) אולי ג"ל ויכול להיות ששניהם הרגו לעשיו באוחו שעה.